

Klamydia och gonorré – handläggning vid smittspårning

Målgrupp: Läkare och övrig personal med smittspårarkompetens samt deras chefer.

Smittskyddslagen (2004:168)	1
Vad innebär ”Behandlande läkare”?	2
Utbildning – särskild kompetens.....	2
Smittspårning och Sektionen för smittspårning (SSPS)	2
Vid självtest av klamydia och gonorré	2
Vid provtagning av vårdgivande enhet	2
Journalföring	2
Smittspårningshandling	3
När är smittspårningen avslutad?.....	3
Sekretess 25 kap 1 §.....	3
Anmälan till smittskyddsläkare	4
Anmälan i Sminet	4
Referenser	4
Bilaga 1 – Flödesschema smittspårning klamydia	5
Bilaga 2 – Frågor och svar vid smittspårning klamydia	6
Bilaga 3 – Smittspårningsmall.....	7
Bilaga 4 – Förslag på brev	8
Exempel: Brev 1, smittspårning.....	8
Exempel: Brev 2, smittspårning.....	9
Exempel: Brev 1, kontakt	10
Exempel: Brev 2, kontakt	11

Smittskyddslagen (2004:168)

4§ Om en behandlande läkare konstaterar eller misstänker att en undersökt patient har smittats av en allmänfarlig sjukdom eller annan anmälningspliktig sjukdom, skall läkaren eller annan hälso- och sjukvårdspersonal med särskild kompetens för uppgiften försöka få upplysningar från patienten om vem eller vad som kan ha överfört smittan och om andra personer kan ha smittats. Den enskilde patienten är skyldig att lämna upplysningar som han eller hon förmår lämna.

Vad innebär "Behandlande läkare"?

Behandlande läkare (den ställer eller misstänker diagnosen) är alltid ansvarig för smittspårningen och att den sker på rätt sätt, inkluderande respekt för den smittades integritet och med största möjliga sekretess. Behandlande läkare kan delegera åt annan personal att genomföra smittspårningen, men först då det har säkerställts att personalen har särskild kompetens för detta, vilket i praktiken innebär smittspårningsutbildning. Behandlande läkare är ansvarig för att smittspårning utförs.

Utbildning – särskild kompetens

Smittspårningsutbildning genomförs i smittskyddsläkarens regi med jämna mellanrum. Vid enstaka eller brådskande tillfällen kan utsedd smittspårare få enskild utbildning av smittskyddssjuksköterska. Utbildning kan även erbjudas i samarbete med angränsande regioner. Utbildningen ger smittspåraren den särskilda kompetens som behövs för uppgiften. Kontakta smittskyddsenheten för information.

Smittspårning och Sektionen för smittspårning (SSPS)

Vid självtest av klamydia och gonorré

Har patient tagit självtest via 1177 och testat positivt för klamydia/gonorré och därefter söker behandling hos en vårdgivande enhet, ska behandlande läkare, medicinsk sekreterare eller annan vårdpersonal med giltigt SITHS-kort överta behandlingsansvar via verktyget "Övertagande av behandlingsansvar (självtest klamydia/gonorré)". Se Mina Verktyg på Insidan. Sektionen för smittspårning (SSPS) utför smittspårning så fort de ser att övertagande av behandlingsansvar är gjort. SSPS smittskyddsanmäler även fallet till smittskyddsläkaren.

Vid provtagning av vårdgivande enhet

När patient testat positivt för klamydia/gonorré på en vårdgivande enhet skickar vårdgivande enhet remiss för smittspårning till Sektionen för smittspårning på infektions- och lungkliniken (SSPS). Remissmottagande enhet (SSPS) skickar bekräftelse till remitterande klinik att smittspårningen är påbörjad. SSPS smittskyddsanmäler även fallet till smittskyddsläkaren.

Undantag: Ungdomsmottagningen smittspårar positiva klamydiafall som provtagits på den egna enheten.

Journalföring

Behandlande läkare ska alltid dokumentera i patientens (indexfallet) journal:

- provresultat
- remittering av smittspårning till annan klinik/enhet

- ange vem/vilken enhet som smittskyddsanmäler fallet till smittskyddsläkaren.

Smittspåraren dokumenterar i patientens (indexfallet) journal:

- när smittspårningen är påbörjad/avslutad
- om anmälan är gjord till smittskyddsläkaren, sk paragraf-anmälan
- vem som gjort smittspårningen
- att smittskyddsanmälan till smittskyddsläkaren är gjord.

Smittspårningshandling

Smittspårningsärenden dokumenteras i särskild upprättad smittspårningshandling, se [exempel på smittspårningshandling](#). Smittspårningshandlingen ska förvaras på säkert sätt och kan gallras efter tre år, se särskild dokumenthanteringsplan för Region Sörmland. Koppling ska kunna göras mellan smittspårningshandlingen och patientjournalen.

Smittspårningshandlingen (en för respektive kontakt) ska innehålla:

- patientens (indexfallet) identitet
- kontaktens identitet (så detaljerat som möjligt)
- smittväg
- när och hur kontakt/er underrättas
- om ärendet övertagits av smittskyddsläkaren
- undersökningsresultat för kontakter, om möjligt och vid behov.

Viktigt att särskilja uppgifter som index uppgett och den information som smittspåraren fått fram.

När är smittspårningen avslutad?

Smittspårningen är avslutad antingen när smittspåraren har fått bekräftat att alla kontakter lämnat prov eller efter att kontakter som inte lämnat prov är överlämnade till smittskyddsläkaren för fortsatt handläggning, s.k. paragrafärende. Smittspåraren ska först ha skickat två brev till uppgiven kontakt om identitet finns, innan ärendet överlämnas till smittskyddsläkaren som paragrafärende.

Sekretess 25 kap 1 §

Uppgifter som hanteras i ett smittspårningsärende omfattas av sekretessen som gäller inom hälso- och sjukvården.

Sekretessen omfattar alla uppgifter som direkt eller indirekt kan hänföras till en person, oavsett om denna är patient (index), en uppgiven kontakt eller någon annan person, och gäller gentemot såväl privatpersoner – även närstående – som mot andra vårdgivare, myndigheter och företag.

För uppgift om någon som är under 18 år gäller sekretessen även gentemot dennes vårdnadshavare, om inte vårdnadshavaren med hänsyn till den underåriges ålder och mognad har rätt och skyldighet

att bestämma i barnets angelägenheter (om förmågan till egen bedömning) Sekretess förhindrar dock alltid att uppgift lämnas till vårdnadshavare om det kan antas att den underårige då lider betydande men.

Sekretessen gäller inte om det finns en uppgiftsskyldighet i lag eller förordning, till exempel anmälningsplikterna i smittskyddslagen och socialtjänstlagen.

Anmälan till smittskyddsläkare

Den enskilde patienten är skyldig att medverka i en smittspårning och lämna de upplysningar hen förmår att lämna. Om patienten (indexfallet) inte medverkar till smittspårning ska anmälan till smittskyddsläkaren ske, s.k. paragrafanmälan.

Om en person som har underrättats av smittspåraren om misstanke om att hen kan vara smittad av en allmänfarlig sjukdom inte låter sig undersökas av läkare, ska den som ansvarar för smittspårningen anmäla detta till smittskyddsläkaren. Samma sak gäller person som smittspåraren inte lyckats nå eller inte har säker identitet på, men där det finns möjlighet för smittskyddsläkaren att fullfölja smittspårningen. Smittspåraren gör då en s.k. paragrafanmälan till smittskyddsläkaren.

Anmälan i Sminet

Instruktioner för smittskyddsanmälan av positivt klamydia/gonorréfall samt för paragrafanmälan finns beskrivet på smittskyddsenhetens hemsida, [Smittskyddsanmälan och Sminet - Samverkanswebben \(regionsormland.se\)](#). Anmälan sker elektroniskt med SITHS eID-inloggning till [SmiNet3 inloggning Server1 \(sjunet.org\)](#).

Referenser

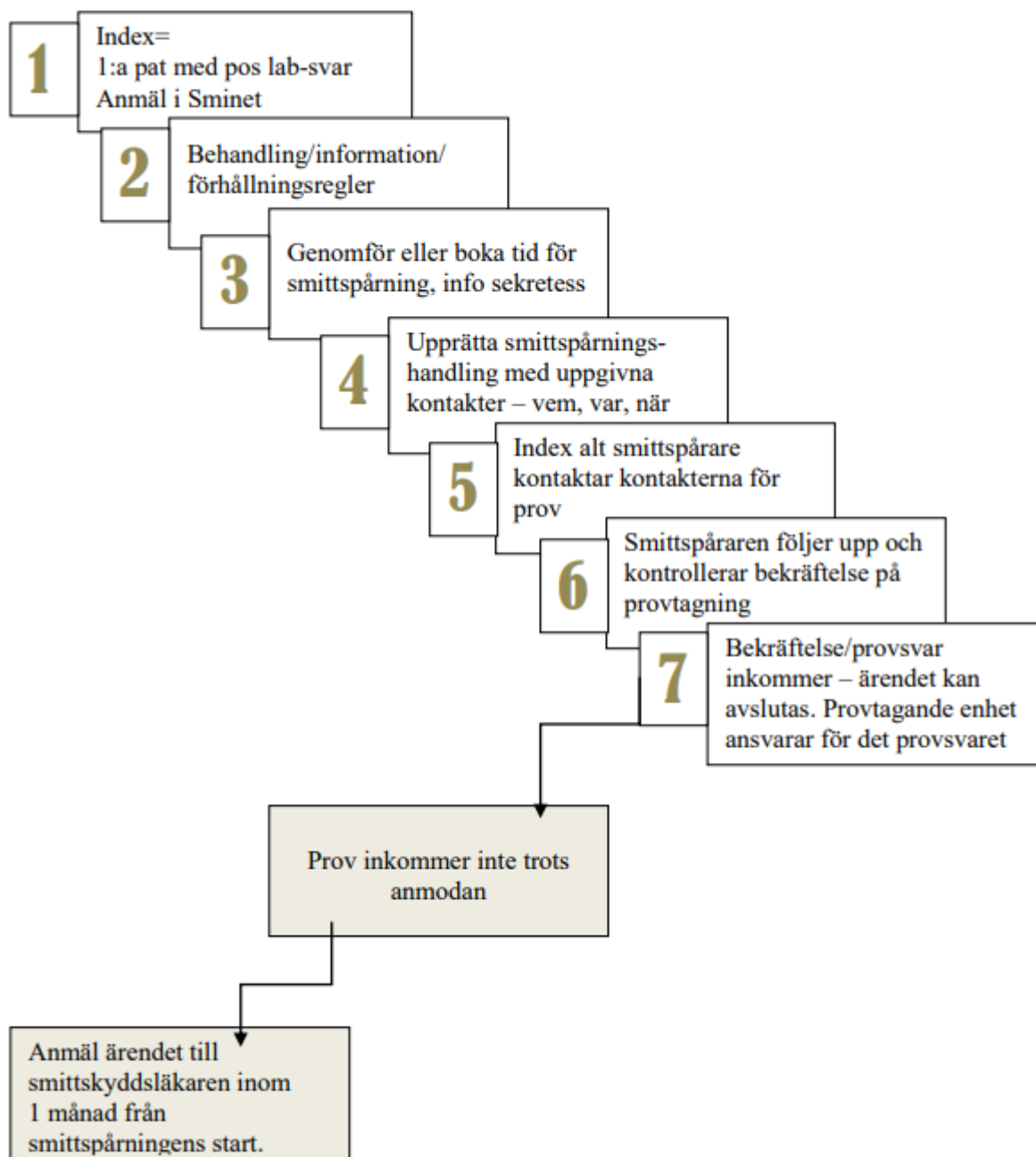
- Socialstyrelsen handbok ”Smittspårning vid sexuellt överförbara sjukdomar”, 2008, [Smittspårning vid sexuellt överförbara infektioner — Folkhälsomyndigheten \(folkalsomyndigheten.se\)](#)
- *Bevarande- och gallringsplan för handlingar inom vården för sexuellt smittspårningspliktiga sjukdomar, LS-LED16-1056, 2006-08-15.*

Författare	Titel	Klinik
Smittskyddsenheten		Smittskydd/Vårdhygien

Datum	Version/beskrivning av förändring
2024-08-19	1.1 / Reviderad, godkänd

Bilaga 1 – Flödesschema smittspårning klamydia

Sju steg

Bilaga 2 – Frågor och svar vid smittspårning klamydia

Vad är smittspårningens syfte?	Att hitta vem/vilka som smittat index och de som blivit smittade av index. Begränsa smittspridningen.
Vem ansvarar för smittspårningen?	Ansaret ligger primärt på behandlande läkare (provtagande läkare). Smittspårningen kan överlåtas till annan person med särskild kompetens.
Vem får smittspåra?	Person med särskild kompetens för uppgiften. Personen kan vara anställd inom landsting, kommun eller privat.
Får jag söka provsvar och om provtagning gjorts?	Ja, i den egna vårdgivarens journalsystem, annars gäller att inhämta patientens samtycke. Dokumentera i smittspårningshandlingen.
Får jag lämna ut provsvar/besök?	Ja, inom den egna vårdgivaren, annars gäller att inhämta patientens samtycke till utlämnandet. Dokumentera i smittspårningshandlingen
Får jag lämna ut provsvar via telefon?	Ja, efter överenskommelse med patienten. Provsvar får inte lämnas på telefonsvarare. Dokumentera i smittspårningshandlingen.
Kan jag smittspåra/lämna ut provsvar via internet/websidor?	<ul style="list-style-type: none"> - SMS? Nej - E-post? Nej - Sociala medier? Nej, endast söka information
Hur dokumenterar jag smittspårningen?	Uppgifterna dokumenteras i en smittspårningshandling som hålls skild från journalen, men ska kunna kopplas ihop. Se smittspårningshandbok, Socialstyrelsen.
När ska jag anmäla till smittskyddsläkaren?	När smittspårningen inte kan slutföras pga <ul style="list-style-type: none"> - ingen bekräftelse på provtagning inkommer - osäker identitet - når inte den uppgivna kontakten - index inte medverkar till smittspårning.
Hur länge sparas smittspårningshandlingen?	3 år
Vad ska jag dokumentera i patientjournalen?	<ol style="list-style-type: none"> 1. När smittspårningen är påbörjad 2. När smittspårningen är avslutad 3. Vem som gjort smittspårningen 4. Koppling till smittspårningsärenden
Får smittspåraren lämna ut läkemedel till patienten?	Utlämnandet ska göras av personal som delegerats uppgiften.

Bilaga 3 – Smittspårningsmall

SMITTSPÅRNINGSMALL (ett blad för varje kontakt)

Index diarienumr _____ Index läkare: _____

Smittspårare _____

Diagnos: Klamydia

Datum för: _____
Smittspårningssamtal: _____ Besök: _____ Telefon: _____

1) Patientens uppgifter

Kontakt:

Personnummer/födelseår:

Namn:

Adress/ Gata/ Bostadsområde:

Postadress:

Telefon/Mobil:

Fast partner/

Till och från-partner/

Tillfällig partner

Tidpunkt för senaste sexkontakt:

Plats för möte:

Tar pat själv kontakt

brev/telefon från kurator

brev/ tel från hemlandsting

Vid okänd identitet:

Arbete, arbetsplats, Yrke Tfn

Skola, Tfn

Intressen, Förening:

Utseende:

Nationalitet Språk:

Myndighetskontakt/soc-tj./ frivård/

Kriminalvård:

Annat som kan underlätta identifiering:

2) Smittspårarens uppgifter

3) Smittspårarens åtgärder

Reg datum _____

Reg nr _____

Telefon _____

Brev 1 _____

Brev 2 _____

Provtagning _____

Provsvär _____

Anmälan till smittskyddet

Bilaga 4 – Förslag på brev

Exempel: Brev 1, smittspårning

Till:

Hej!

Du har tagit ett klamydiaproov, som visade klamydia.

Klamydiabakterien ger inte alltid symtom men kan ändå leda till sterilitet för både man och kvinna. Dina upplysningar är därför mycket viktiga så att personer du varit i kontakt med kan kallas till undersökning.

Klamydia lyder under Smittskyddslagen. Lagen säger att den person som har klamydia är skyldig att medverka vid smittspårning.

Min uppgift är att tala med dig och sedan kontakta den eller de personer som du haft sexuell kontakt med för att kalla den eller dem till undersökning.

Jag arbetar under tystnadsplikt och ditt namn lämnas aldrig till en uppgiven kontakt.

När du har klamydia **får du inte riskera att smitta någon**. Säkrast är att inte ha samlag eller annan typ av sex innan behandlingen är färdig. Om du ändå har sex, måste du berätta för den personen att du har klamydia och ni måste använda skydd (kondom/femidom).

Ring mig. Du kan lämna meddelande på telefonsvararen så ringer jag upp så snart jag kan.

I tjänsten

Exempel: Brev 2, smittspårning

Till:

Hej!

Jag skriver för att påminna dig att du måste kontakta mig för smittspårning. Du är skyldig enligt Smittskyddslagen att lämna de namn och upplysningar som behövs.

Klamydiabakterien ger inte alltid symtom men kan ändå leda till sterilitet för både man och kvinna. Dina upplysningar är därför mycket viktiga så att personer du varit i kontakt med kan kallas till undersökning.

Min uppgift är att tala med dig och sedan kontakta den eller de personer som du haft sexuell kontakt med för att kalla den eller dem till undersökning.

Jag arbetar under tystnadsplikt och ditt namn lämnas aldrig till en uppgiven kontakt.

När du har klamydia **får du inte riskera att smitta någon**. Säkrast är att inte ha samlag eller annan typ av sex innan behandlingen är färdig. Om du ändå har sex, måste du berätta för den personen att du har klamydia och ni måste använda skydd (kondom/femidom).

Ring mig. Du kan lämna meddelande på telefonsvararen så ringer jag upp så snart jag kan.

Hör jag inte av dig inom en vecka så överlämnas ditt ärende till Smittskyddsläkaren i Region Sörmland för fortsatt handläggning.

I tjänsten

Exempel: Brev 1, kontakt

Till:

En person som behandlats för **klamydia** har uppgett dig som sexuell kontakt.

Om du redan tagit provet, ring mig. Du kan lämna meddelande på telefonsvararen så ringer jag upp så snart jag kan.

De flesta smittade har inga symtom, det vill säga att man inte märker att man har infektionen. Även när man inte har symtom är klamydia mycket smittsamt.

Klamydia sprids framför allt genom oskyddat samlag, antingen slidsamlag eller analsamlag och ibland vid munsex. Den kan också spridas vid petting (= smeksex, att smeka varandra utan att ha samlag, gemensam onani) och via sexleksaker. Klamydia smittar inte via kläder, handdukar eller på toaletter, eftersom bakterien inte överlever utanför kroppen. Man kan bli smittad av klamydia flera gånger.

Om du inte är provtagen uppsök snarast läkare eller barnmorska för undersökning. Du är som uppgiven kontakt enligt Smittskyddslagen **skyldig** att provta dig. Eftersom klamydiabakterien kan fästa i urinrör, slida, ändtarm och svalg är det viktigt att du i samband med provtagningen uppger vilken typ av sex du har haft.

Du kan vända dig till din närmaste SESAM-mottagning, vårdcentral eller om du är yngre din ungdomsmottagning. Kissa inte på minst en timme innan besöket. Undersökning och eventuell medicin är gratis.

Till dess du är undersökt och eventuellt behandlad så använd kondom eller avstå från sexuella kontakter.

Vid läkarbesök ska detta brev tas med för underskrift och vidarebefordras till mig. Ta med legitimation eller LMA-kort.

I tjänsten

Till behandlande läkare

Tacksam för undersökning och eventuell behandling av denna patient som är kontakt till en av oss behandlad patient med klamydia.

Återsänd denna talong snarast till: _____

Patientens namn: _____ Personnummer: _____

Provtagningsdatum: _____ Mott/VC: _____ Provsvar: _____

Läkare: _____ Telefon: _____

Namnförtydligande och stämpel: _____

Exempel: Brev 2, kontakt

Till:

Du har fått ett brev från mig tidigare där du uppmanades att undersöka dig, då du är uppgiven som kontakt till en person med **klamydia**.

Om du redan tagit provet, ring mig. Du kan lämna meddelande på telefonsvararen så ringer jag upp så snart jag kan.

De flesta smittade har inga symtom, det vill säga att man inte märker att man har infektionen. Även när man inte har symtom är klamydia mycket smittsamt. Klamydia sprids framför allt genom oskyddat samlag, antingen slidsamlag eller analsamlag och ibland vid munsex. Den kan också spridas vid petting (= smeksex, att smeka varandra utan att ha samlag, gemensam onani) och via sexleksaker. Klamydia smittar inte via kläder, handdukar eller på toaletter, eftersom bakterien inte överlever utanför kroppen. Man kan bli smittad av klamydia flera gånger.

Om du inte är provtagen uppsök snarast läkare eller barnmorska för undersökning. Du är som uppgiven kontakt enligt Smittskyddslagen **skyldig** att provta dig. Eftersom klamydiabakterien kan fästa i urinrör, slida, ändtarm och svalg är det viktigt att du i samband med provtagningen uppger vilken typ av sex du har haft.

Du kan vända dig till din närmaste SESAM-mottagning, vårdcentral eller om du är yngre din ungdomsmottagning. Kissa inte på minst en timme innan besöket. Undersökning och eventuell medicin är gratis.

Till dess du är undersökt och eventuellt behandlad så använd kondom eller avstå från sexuella kontakter.

Om du inte snarast hör av dig per telefon eller skickar intyg underskrivet av läkare till mig, överlämnas ärendet till Smittskyddsläkaren för vidare handläggning.

Vid läkarbesök ska detta brev tas med för underskrift och vidarebefordras till mig. Ta med legitimation eller LMA-kort.

I tjänsten

Till behandlande läkare

Tacksam för undersökning och eventuell behandling av denna patient som är kontakt till en av oss behandlad patient med klamydia.

Återsänd denna talong snarast till: _____

Patientens namn: _____ Personnummer: _____

Provtagningsdatum: _____ Mott/VC: _____ Provsvär: _____

Läkare: _____ Telefon: _____

Namnförtydligande och stämpel: _____